

Position paper AFM

Echtscheiding en pensioen

T.b.v. Rondetafelgesprek pensioenverevening

Aanleverdatum: 29-mei-2018

Autoriteit Financiële Markten

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten.

Als onafhankelijke gedragstoezichthouder dragen wij bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland.

AFM: teleurstellingen voorkomen

De AFM houdt gedragstoezicht op pensioenuitvoerders, dat ziet op beheersing van het risico op een tegenvallende financiële positie na pensionering. Zo moeten pensioenuitvoerders onder meer zorgen voor correcte en duidelijke informatie en keuzebegeleiding.¹ Zonder correct overzicht kunnen deelnemers en hun ex-partners geen gefundeerde keuzes maken voor hun oude dag.

Gescheiden deelnemers vormen een kwetsbare groep: het pensioenresultaat van gescheiden deelnemers blijft namelijk sterk achter bij dat van vergelijkbare deelnemers die niet gescheiden zijn.² Omdat een deel van het pensioen meestal bestemd is voor de ex-partner, is het voor deelnemers die een scheiding doormaken extra belangrijk om overzicht te krijgen over hun pensioensituatie. Zonder dit overzicht is het niet mogelijk om inzicht te krijgen in hun persoonlijke pensioensituatie, waardoor zij niet kunnen bepalen of aanvullende actie noodzakelijk is.

Complexe processen

De Wet Verevening Pensioenrechten bij Scheiding (Wet VPS) bepaalt dat het opgebouwde pensioen standaard wordt verdeeld (verevend). Bij verevening krijgt de ex-partner een voorwaardelijk recht op uitbetaling. Als ex-partners dit niet willen, moeten zij andere afspraken maken en vastleggen. Pensioenuitvoerders kunnen in ieder geval pas aan de slag als deelnemers daar zelf actief om vragen.³ Afhankelijk van de situatie en de gemaakte afspraken zijn het administratief verwerken van de scheiding en het informeren daarover meer of minder complex. Vooral bij (collectieve) waardeoverdrachten is de blijvende beschikbaarheid van de benodigde data een aandachtspunt. Signalen die de AFM tot nu toe heeft ontvangen bevestigen deze complexiteit van de administratie.

Overzicht ontbreekt vaak nog

In diverse communicatiemiddelen ontbreekt daarom vaak nog een correct overzicht, zowel voor deelnemers als voor ex-partners. Het deel van het ouderdomspensioen dat bestemd is voor de ex-partner is in veel gevallen niet zichtbaar in zogeheten MijnOmgevingen van pensioenuitvoerders of op MijnPensioenoverzicht.nl, waardoor een onjuist beeld kan ontstaan van het te verwachten pensioen.⁴ Ook op het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) ontbreekt vaak een correct overzicht; de gevolgen van een echtscheiding voor het pensioen zijn hierop namelijk niet altijd verwerkt.⁵ Ook het UPO voor ex-partners geeft niet altijd een volledig beeld van de pensioenaanspraken.

¹ Artikel 48 Pensioenwet en artikel 59 Wet verplichte beroepspensioenregeling

² Zie bijvoorbeeld AFM-rapporten Pensioenrisico-analyse 2012 en Help deelnemers 2015, via www.afm.nl of Netspar Brief 2, 2015, Netspar Brief 11, 2017 via www.netspar.nl

³ Door het opsturen van het “Mededelingsformulier in verband met verdeling van ouderdomspensioen bij scheiding”, te vinden via www.rijksoverheid.nl

⁴ AFM-rapport Digitale Pensioencommunicatie, juli 2015, via www.afm.nl

⁵ Zie eventueel ook ons advies aan staatssecretaris Klijnsma van SZW, juli 2016, via www.afm.nl

Oplossingen in de evaluatie

De evaluatie van de Wet VPS laat zien welke oplossingsrichtingen denkbaar zijn voor het bevorderen van het gebruik van de wet en voor het verbeteren van de informatie voor deelnemers en ex-partners.

Wij onderschrijven deze oplossingsrichtingen en verwachten dat zij bijdragen aan het correct en duidelijk informeren van zowel deelnemers als hun ex-partners.

Evaluatie: default waarin niets doen leidt tot verdelen

Zoals ook uit de evaluatie duidelijk wordt, volgt de meerderheid van de deelnemers de *default* – zij maken geen actieve keuze⁶. Op dit moment betekent niets doen dat er ook niets gebeurt: de ex-partner krijgt later niet automatisch een deel van het ouderdomspensioen van de deelnemer. Pas als de deelnemer (en/of zijn ex-partner) daarom vraagt zal de pensioenuitvoerder de verdeling, conform de gemaakte afspraken, uitvoeren.

Als de *default* is om het pensioen te verdelen, vinden er automatisch meer verdelingen plaats en is de uitkering vanaf de pensioendatum daarmee geregeld. Gegeven de complexiteit van de situatie van echtscheiding zou de AFM deze *default* een positieve ontwikkeling vinden, die logisch gebruik maakt van een keuze-architectuur die aansluit op inzichten uit de gedragseconomie.

Evaluatie: default waarin niets doen leidt tot conversie

De evaluatie geeft een scenario weer waarin standaard conversie van het pensioen plaatsvindt. Bij conversie wordt een deel van het pensioen afgesplitst, waarbij de ex-partner een eigen aanspraak op ouderdomspensioen krijgt. Hierdoor is het gemakkelijker voor pensioenuitvoerders om zowel deelnemers als ex-partners overzicht te geven van hun pensioen. Op UPO's, in MijnOmgevingen van pensioenuitvoerders en op MijnPensioenoverzicht.nl is dan inzichtelijk hoeveel pensioen iemand daadwerkelijk kan verwachten.

De AFM zou conversie als *default* dan ook een positieve ontwikkeling vinden, omdat pensioenuitvoerders zo met correcte en duidelijkere informatie deelnemers en ex-partners in staat kunnen stellen een financiële planning te maken. Bovendien vervalt bij conversie de afhankelijkheid tussen deelnemer en ex-partner, waardoor de administratie bij onder meer waardeoverdrachten eenvoudiger wordt. Wij verwachten dan ook, conform de bevinding uit de evaluatie van de Wet VPS, dat conversie als *default* zal “leiden tot een zuiverdere administratie van pensioenuitvoerders.”⁷

⁶ Evaluatie Wet verevening pensioenrechten bij scheiding, maart 2018, pag. 27, via www.rijksoverheid.nl

⁷ Evaluatie Wet verevening pensioenrechten bij scheiding, maart 2018, pag. 30, via www.rijksoverheid.nl

Autoriteit Financiële Markten
T 020 797 2000 | F 020 797 3800
Postbus 11723 | 1001 GS Amsterdam
www.afm.nl

De tekst van deze publicatie is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontleen. Door veranderende wet- en regelgeving op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet actueel is op het moment dat u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door of in verband met acties ondernomen naar aanleiding van deze tekst.